

25. Ro&Ad

De Verleiding

Ze bouwen aan een duurzamere wereld. Stap voor stap, want ‘problemen los je op als je ze tegenkomt’. Ro Koster en Ad Kil, samen architectenduo RO&AD, lopen behalve van frisse ideeën ook over van optimisme. “We proberen het altijd goed te doen. Dat lukt nooit helemaal, dus proberen we het de volgende keer nog beter.”

Op de hoogte blijven is essentieel in de race naar een duurzamere leefomgeving.

////////////////////////////////////

Ja, ook zij kampen met tegenslagen en nee, niet alles wat ze willen kan altijd. Maar door dergelijke ‘futiliteiten’ laten Ro Koster en Ad Kil zich niet tegenhouden. Voortdurend op zoek naar nieuwe mogelijkheden en ervan overtuigd dat de wereld over 15 jaar ‘duurzaam’ een vanzelfsprekende eis vindt, ontwierpen de architecten onder meer een veelbesproken kantoor van karton, het groenste Praxis-gebouw van Nederland en een Cradle to Cradle voorbeeldhuurwoning in Venlo. “Het kartonnen kantoor ontstond in een periode waarin we nog bezig waren met ‘minder slecht’. Eén mdf-plaat bevat ongeveer evenveel hout als een kubieke meter karton. Bovendien kon dat kantoor volledig worden gerecycleerd en dat is inmiddels gebeurd. Het ligt bij het oud papier, haha.”

Achter deze luchtige toon gaat een uiterst serieuze duurzame architecturale visie schuil. Koster lag ’s nachts letterlijk wakker nadat hij de Tegenlicht-documentaire ‘Afval is voedsel’ over Cradle to Cradle had gezien. De uitzending markeerde een omslag in het denken van beide mannen: ‘minder slecht’ maakte plaats voor ‘een zo groot mogelijke positieve ecologische voetafdruk achterlaten in je werk’. Op iedere schaal, want ze gaan zowel kleine als grote uitdagingen aan. Voor het veiligheidstrainingscentrum van Qatar Airways werd onderzoek verricht naar de biodiversiteit in Katars hoofdstad Doha.

“Opmerkelijk genoeg bleek die in de optisch gortdroge zandvlakte misschien wel groter te zijn dan in Nederland.

Alleen het volume was veel kleiner.” Om de biodiversiteit te verrijken, wilde het architectenduo een groendak vol woestijnplanten plaatsen op een dubbele, houten gekromde constructie, die vanuit de lucht gezien op een vliegtuig moest lijken. Kantoren en leslokalen zouden volgens een lokale leembouwmethode worden gebouwd. “Sjeik Masoud el Mansoori was heel enthousiast.” Totdat de crisis roet in het eten gooide. De plannen voor het vooruitstrevende Cradle to Cradle bouwwerk op het Arabische schiereiland verdwenen in de ijskast en Koster en Kil liepen naar eigen zeggen ruim 16 miljoen euro mis.

Toch heeft het de compagnons niet afgeschrokken. Bang om te falen zijn ze niet. “We zijn niet zozeer bezig met een einddoel, werken meer vanuit het moment. We lopen af en toe risico, maar komen toch steeds verder. Onze aanpak? Verleiding. Verleiding om het duurzamer te doen. Er is niemand die dat bij voorbaat niet wil.” Hoewel ze stellen niet rijk te worden van hun werk, had hun toekomst er heel wat minder rooskleurig uit kunnen zien. “Toen de recessie begon, werden binnen no time reguliere opdrachten afgeblazen. We kregen wel werk van opdrachtgevers die duurzaamheid belangrijk vonden. Sindsdien hebben we een andere klantenkring en is geld geen doel meer, maar een middel.”

Dat de bouwwereld aanzienlijke obstakels moet overwinnen op weg naar volledig ecologisch verantwoord bouwen, ziet het duo niet als legitieme reden voor terughoudendheid. In Bergen op Zoom wordt een aantal zandforten gerestaureerd. Op een daarvan moet een uitkijktoren van bijna 30 meter komen. Gewoon duurzaam hout was niet stevig genoeg: de toren moet heel wat mensen dragen en jaren meegaan. Accoya bleek de oplossing. Hout op milieuvriendelijke wijze behandeld met azijnzuur, dat daardoor veel steviger is en een lange levensduur krijgt. Dergelijk uitdagingen gaan de architecten vrolijk aan. “Uiteindelijk zal iedereen dat moeten. We zijn vergeten dat we met zijn allen op één oppervlakte leven en dat alles wat we doen gevolgen heeft.”

RO&AD architecten, Cabin Crew Training Centre Qatar Airways, Doha, Qatar, for NAPT / Qatar Airways © RO&AD architecten

Op de hoogte blijven is essentieel in de race naar een duurzamere leefomgeving. En dus bezoeken Koster en Kil beurzen, bijeenkomsten, lezingen – die ze zelf ook geven – en onderhouden ze contacten met andere ondernemers die aan de duurzame weg timmeren, onder wie duurzaamste Groningen-entrepreneur 2009 Roelof de Vries, Wim Fleuren van Fleuren Afval- en Bouwstoffen Management en het creatieve bedrijevencollectief Qreamteam. Perspectiefverbreding te allen tijde. Ter illustratie veert Koster geregeld op. Om een oesterschelp te halen, een natuurlijk keramisch product dat door de industrie alleen met behulp van gifstoffen en veel energie kan worden gemaakt. “Wie weet wat ze hier in de toekomst mee kunnen.” Om het C2C-gecertificeerde Thoma Holz100 houten plankjessysteem te laten zien waarvan de wanden in de Venlose huurwoning worden gemaakt. En om trots zijn eigen tuin te tonen, die sinds 2 weken meer is dan alleen een onderhoudsintensief grasveld. Er bloeien nu honderden bloemen en bijen zoemen lustig rond, terwijl bijdragend aan de instandhouding van plant- en diersoorten.

Voor het veiligheidstrainingcentrum van Qatar Airways werd onderzoek verricht naar de biodiversiteit in Katars hoofdstad Doha.

////////////////////////////////////

Stimuleert wat wij doen het leven in de totale keten? Die vraag staat centraal bij Ro&Ad. Ook bij het voorstel voor het programma van eisen voor nieuwbouw bij NCB Naturalis, waarover het duo mee mocht denken. “We zijn uitgegaan van het principe: als het antwoord ‘ja’ is, mag de inschrijver door. Luidt het antwoord ‘nee’, dan houdt het op.” Het tweede uitgangspunt betreft het budget, altijd een gevoelig punt. Bij NCB is 60 miljoen euro beschikbaar voor de nieuwbouw. Koster en Kil hebben geopperd: degene die de meeste waarde erin stopt, krijgt de opdracht. “Waarde in de zin van het vergroten van de positieve ecologische voetafdruk. Op die manier dwing je mensen tot creativiteit, de opdrachtgever hoeft zich geen zorgen te maken over

↑
RO&AD architecten, Praxis, Roosendaal, for Van Pul Groep
© RO&AD architecten

↑
RO&AD architecten, Kartonnen Kantoor, Eindhoven,
for Scherpontwerp © Anita Huisman

budgetoverschrijding en kennisontwikkeling wordt gestimuleerd.” Of het eisenprogramma daadwerkelijk wordt overgenomen, is afhankelijk van de juridische haalbaarheid. De crux zit in het meten van die waarde: hoe vergelijk je straks biodiversiteit met het gebruik van zonne-energie?

Aan ideeën en optimisme in elk geval geen gebrek. Of dat voldoende is om tegenwicht te bieden aan de veranderingen waarmee de wereld in de toekomst volgens voorspellingen wordt geconfronteerd, is de vraag. Maar de verfrissende aanpak van Ro&Ad stemt tot nadenken in plaats van doemdenken. Een foto van de ‘groene’ Praxis - gebouwd met FSC-hout, adiabatisch gekoeld en met vegetatiedak - prijkt in het jaarverslag van Maxeda, de moedermaatschappij van de bouwmarktketen. De term greenwashing ligt op de loer, want hoe duurzaam zijn al die filialen en hun assortiment nou eigenlijk? Koster en Kil zien het anders. “Wij gaan uit van het goede. De eerste stap is zo belangrijk. Wie weet omarmen hierdoor meer Praxis-franchiseondernemers een duurzame filosofie. Neem de Cradle to Cradle criteria, die zijn mooi omdat ze aanzetten tot een betere wereld. Maar de neiging die vervolgens ontstaat om meteen perfect te willen, kan verlamrend werken. Ons advies is dan ook: denk niet te lang na over duurzaamheid. Doe het gewoon.”

•
Gwen Teo voor REcentre
Geïnterviewd / Ro Koster, Eigenaar-architect & Ad Kil, Eigenaar-architect

Ro&Ad architecten
Van der Rijtstraat 40
4611 PR Bergen op Zoom
Nederland

Kantoor België
Sint Lambertusstraat 13
3730 Alt Hoeselt
België

www.ro-ad.org

Sector • Architectuur

Oprichtingsjaar • 2002

Aantal werknemers • 2,5
FTE

Jaarlijkse omzet (2009) •
135.000 EUR